

اخبار خارجی نیمسال اول ۱۳۲۵

شورای امنیت

به بهانه شکایت ایران سکوی حمله اتمی به شوروی!

پیرامون سرنوشت خونین حکومت خودمختار آذربایجان، عقب نشینی ارتش سرخ از خاک ایران که در جریان جنگ دوم جهانی و بموجب توافق کشورهای متحد علیه ارتش هیتلری از جنوب (ارتش انگلستان) و از شمال (ارتش سرخ) وارد ایران شده بودند، برکنار رضاشاه توسط انگلستان و به جرم همکاری و اتحاد پنهان با هیتلر، پایان جنگ و قدرت نمائی امریکا با دو بمباران اتمی در ناکازاکی و هیروشیما ژاپن و سرانجام، متهم ساختن دولت وقت شوروی به عدم حمایت از دولت خودمختار آذربایجان بسیار نوشته اند.

ما در اینجا قصد بررسی این نوشته ها و یا حتی اشاره به ارزیابی های ارائه شده پیرامون سرنوشت حکومت مختار آذربایجان نداریم، بلکه با استناد به کتاب "کلیات مطبوعات ایران در نیمسال اول سال ۱۳۲۵) و درج مهم ترین اخبار خارجی در این کلیات، می خواهیم سندی را منتشر کرده و به کمک آن، حقایق را یادآور شویم که بسیاری از چپ روان و منتقدان دیروز و به میدان درآمدگان جدیدی که برای حقوق ملی مردم آذربایجان مبارزه می کنند یا از خاطر برده اند و یا از آن اطلاع ندارند.

سندی را که می خوانید مربوط به دومین نشست شورای امنیت سازمان ملل متفق است که بعدها به سازمان ملل متحد تغییر نام داد. این سازمان از دل پایان جنگ دوم جهانی بیرونی آمد. نخستین جلسه این شورا به خوش آمدگویی و افتتاح آن گذشت و دومین جلسه آن اختصاص به توطئه ای یافت که امریکا به بهانه آن در پی ایجاد یک جبهه جهانی در توجیه حمله اتمی به اتحاد شوروی بود. این بهانه باقی ماندن ارتش سرخ در خاک ایران بود و رژیم تازه نفس فرزند رضا شاه توسط ایادی مستقیم امریکا و انگلستان مانند "حسین علاء" مجری آن شده بود. او سفیر کبیر دولت شاهنشاهی در امریکا و در سازمان ملل بود و بعد از این خوش خدمتی به مقام نخست وزیر و سپس به مقام وزارت دربار شاهنشاهی رسید.

این سند نشان می دهد که چگونه امریکا می کوشید بموجب شکایت ارائه شده از سوی ایران، علیه اتحاد شوروی متوسل به جنگ و حمله نظامی شود و به کمک متحد نزدیک خود انگلستان، کوشش های گرمیکو نماینده وقت اتحاد شوروی در شورای امنیت را خنثی می کرد. دیپلمات ورزیده ای که بعدها جانشین "مولوتف" وزیر خارجه برجسته دوران جنگ و پس از جنگ اتحاد شوروی شد. در همین دوران سخت که گرمیکو نماینده اتحاد شوروی در سازمان ملل است، مولوتف همچنان سکان وزارت خارجه شوروی را در مسکو در اختیار دارد و در مذاکرات وزرای خارجه انگلستان، امریکا حضور می یابد.

در این سند خود ملاحظه می کنید که اتحاد شوروی برای فراهم آمدن زمینه یورش به حکومت خودمختار آذربایجان ایران زیر چه فشار بین المللی برای خروج از ایران قرار گرفته بود. آنچنان که حتی پس از خروج واحدهای نظامی شوروی از خاک ایران نیز هنوز امریکا دست برنदार نبود و نمی خواست فرصت بمباران اتمی اتحاد شوروی را از دست بدهد. حتی پس از تائید خروج ارتش سرخ از ایران و پس گرفته شدن شکایت ایران نیز به این تلاش ادامه می داد.

ما در این سند با آن فشار بین المللی آشنا می شویم که از سوی نیروهای چپ رو و منتقد اتحاد شوروی نادیده گرفته می شد.

خواندن این سند یک حسن بزرگ دیگر هم دارد که مربوط به اوضاع امروز ایران و موقعیت خطرآفرینی است که در آن قرار گرفته است. امروز نیز شورای امنیت به سکوی پرتاب حمله نظامی امریکا به ایران تبدیل شده است. حاکمیت نابخرد جمهوری اسلامی که سخنان و مواضع احمدی نژاد اوج این نابخردی را به نمایش می گذارد فاقد آن دیپلماسی ملی و میهن دوستانه ایست که گرمیکو نماینده اتحاد شوروی در سازمان ملل و دولت وقت اتحاد شوروی به رهبری حزب کمونیست این کشور داشت. ما این مانورها را در سند زیر می خوانیم و در بخش هائی که اشاره به سفر قوام به مسکو و امضای توافقنامه با اتحاد شوروی می شود توصیه می کنیم به بخش اول این کلیات که مربوط به اخبار داخلی بود و آن را بیشتر منتشر کردیم مراجعه کنید.

دو نکته را در سند زیر نباید ناگفته باقی گذاشت. یکی پافشاری اتحاد شوروی در مذاکرات با دولت وقت ایران برای به رسمت شناختن دولت خودمختار آذربایجان که حسین علاء با صراحت آن را به شورای امنیت گزارش داده و مخالفت دولت تهران با آن را اعلام می داد و دوم مسئله قرار داد نفت شمال. قراردادی که در حد پیشنهاد باقی ماند اما جنجال های بسیاری از سوی ملیون و چپ روهای ایران پیرامون آن صورت گرفت. وقتی امروز به نفت از کف رفته شمال ایران نگاه می کنیم و کنفرانس هفته گذشته کشورهای حوزه دریای مازنداران (شمال) که با شکست پیشنهادهای جمهوری اسلامی همراه شد به محتوای سود و زیان آن قرارداد بیشتر آشنا می شویم. قراردادی که بموجب آن حداقل ۴۹ درصد نفت شمال به ایران می رسید و امروز هیچ چیز از این نفت دست ایران را نمی گیرد و پیشنهادهای هیات نمایندگی جمهوری اسلامی در کنفرانس اخیر تهران برای بازگشت به قراردادهای گذشته با روسیه و در واقع اتحاد شوروی از سوی دولت های حوزه این دریا عقیم ماند و رد شد!

حال سند را بخوانیم:

شورای امنیت ملل متفق و مسئله ایران

اولین جلسه شورای امنیت روز دوشنبه (۲۵ ماه مارس ۱۹۴۶) مطابق با (۵ فروردین ماه ۱۳۲۵) به ریاست دکتر (کونوچای چی) نماینده دولت چین در نیویورک منعقد شد. در این جلسه مستر (برنز) وزیر امور خارجه آمریکا نامه مستر تروان را به شرح زیر خواند: «من بنام ملت های آمریکا به تمام اعضای شورای امنیت و دبیر کل سازمان ملل متفق تبریک و خیر مقدم می گویم. ما افتخار داریم که کشور ما برای مقرر سازمان انتخاب شده و کوشش خواهیم کرد که به اعضای شورا بد نگذرد. صلح بر اثر محترم شمردن منشور ملل متفق استوار می باشد. هیچیک از ملل حق ندارند که اجرای قانون بین المللی را به خود تخصیص دهند. شورای امنیت طبق منشور ملل متفق به طور دائم کارهای خود را انجام خواهد داد و تمام کارمندان باید اجبارا در تمام مدت در مقرر سازمان ملل متفق حضور یابند.»

در **جلسه دوم** که روز سه شنبه تشکیل گردید قضیه **ایران و شوروی** که روز چهارشنبه ۲۹ اسفند بوسیله آقای حسین علاء سفیر کبیر دولت شاهنشاهی به شورای امنیت مراجعه شده بود مطرح شد. مسیو "کرومیکو" نماینده شوروی با طرح قضیه ایران مخالفت نموده و اظهار داشت که در نتیجه مذاکرات مستقیم بین ایران و شوروی در مسکو توافق نظر حاصل شده و عملیات تخلیه هم از روز ۲۴ مارس شروع گردیده است. مستر (برنز) با این نظر مخالفت نموده و اظهار نمود در صورتی که بین طرفین موافقت حاصل شده باشد باید هر دو دولت گزارش های خود را به شورای امنیت تسلیم نمایند. نمایندگان سایر دول نیز با استثنای نماینده لهستان با نظر مستر برنز موافقت نمودند. بالاخره در جلسه بعد از ظهر همان روز پیشنهاد

نماینده شوروی دائر به عدم طرح قضیه ایران با اکثریت ۹ رای در مقابل دو رأی رد شد. آنگاه مسیو کرومیکو پیشنهاد کرد که قضیه ایران تا ده روز به تعویق افتد ولی باز هم مستر برنز با پیشنهاد او مخالفت نموده و پس از مذاکرات مفصل قرار شد که یک کمیته سه نفری از مستر برنز- مسیو کرومیکو- مسیو بونه نماینده فرانسه تشکیل و در باره اشکالات این قضیه مطالعه و گزارش خود را به شورا تقدیم دارند. ولی مسیو کرومیکو اعلام نمود که اگر با پیشنهاد او موافقت نشود از حضور در جلسات شورا خود داری خواهد نمود. بالاخره در بعد از ظهر روز چهارشنبه ۷ فروردین پیشنهاد نماینده شوروی دایر به تاخیر طرح قضیه ایران باز هم با اکثریت ۹ رأی در مقابل دو رأی رد شد و مسیو کرومیکو به حال تعرض از جلسه خارج گردید.

پس از آن بنا به پیشنهاد فخری پاشا نماینده مصر آقای **علاء** در شورا حضور یافته و راجع به اوضاع ایران اظهار نمود که دولت ایران هیچ قرار داد محرمانه و یا غیر محرمانه با دولت شوروی منعقد ننموده و اگر قضیه ایران در شورای امنیت به تعویق افتد **صلح بین المللی** به خطر خواهد افتاد. ضمناً گفت دولت شوروی پیشنهادهایی به دولت ایران داده که با حاکمیت و استقلال ایران کاملاً مخالف است و آقای علاء تقاضاهای دولت شوروی را به قرار زیر قرائت نمود.

۱- باقیماندن سربازان شوروی برای همیشه در بعضی از مناطق ایران.
۲- باید دولت ایران **حکومت خود مختار آذربایجان** را به رسمیت بشناسد
۳- دولت شوروی حاضر است از تقاضای امتیاز نفت شمال صرفنظر کند به شرط آنکه یک شرکت نفت ایران و شوروی تشکیل گردد که ۵۱ درصد سهام آن متعلق به شوروی و ۴۹ درصد از آن ایران باشد.

دولت ایران کلیه این پیشنهادهای را رد نموده است. آقای علاء به مسافرت آقای نخست وزیر به مسکو اشاره نموده و گفت که این مسافرت هم به هیچ نتیجه نرسیده و از شورا تقاضا نمود که فوراً بقضیه ایران رسیدگی شود.

کمیسیون سه نفری هم که از نمایندگان انگلیس و شوروی و فرانسه تشکیل شده بود موفقیت حاصل ننمودند و در جلسه دهم فروردین پیشنهاد مستر برنز وزیر خارجه امریکا در باره درخواست اطلاعات جدید از دولت های ایران و شوروی تصویب و آقای مستر لی منشی کل سازمان ملل متفق دو نامه مبنی بر درخواست اطلاعات جدید راجع به مذاکرات ایران و شوروی به مسیو کرومیکو و آقای حسین علاء تسلیم نمود.

در جلسه روز چهارشنبه ۳ آوریل (۱۴ فروردین) نماینده دولت چین که ریاست شورای را به عهده داشت دو پاسخ رسیده از نماینده دولت ایران و نماینده دولت شوروی را به شرح زیر قرائت نمود.

پاسخ دولت شوروی- مذاکرات میان ایران و شوروی منتج به تفاهم کامل میان دو دولت راجع به تخلیه ایران از نیروهای شوروی شده است.

نیروهای شوروی بدون هیچگونه شرطی از روز ۲۴ مارس شروع به تخلیه ایران نمودند و این امر در مدت یک ماه و نیم به کلی خاتمه خواهد یافت و عملیات تخلیه ایران هیچ ارتباطی با موضوع های دیگر مورد مذاکره دو دولت مانند امتیاز نفت و غیره ندارد.

پاسخ دولت ایران- سفیر کبیر شوروی در ایران روز بیست و چهارم مارس با آقای قوام السلطنه ملاقات و یادداشتی به ایشان تسلیم نموده دایر بر اینکه نیروهای شوروی از روز بیست و چهارم مارس شروع به تخلیه ایران نموده و این امر در ظرف ۵ یا ۶ هفته انجام خواهد گرفت. در این یادداشت هیچگونه شرطی ذکر نشده بود. آقای سفیر کبیر شوروی در ملاقات بعدی پیشنهاد شناسائی حکومت خودمختار آذربایجان و تشکیل شرکت نفت ایران و شوروی نموده بود. چند روز بعد آقای سادچیکف تلگرافی را که از مسکو دریافت داشته بود حاکی از اینکه عملیات تخلیه ایران از نیروهای شوروی در صورتی در مدت ۵ یا ۶ هفته

خاتمه خواهد یافت که واقعه غیر مترقبه ای پیش نیاید- به آقای نخست وزیر ارائه داده و ضمناً خاطر نشان ساخته بود که اگر نسبت با قضیه آذربایجان و شرکت نفت ایران و شوروی توافق نظر حاصل شود عبارت (واقعه غیر مترقبه ای پیش نیاید) دیگر موضوع نخواهد داشت.

آقای قوام السطنه نظریات خود را در موضوع آذربایجان و نفت به سفیر کبیر شوروی چنین بیان کرده است.

۱- وضع آذربایجان مثل استان های دیگر ایران طبق قانون اساسی و انجمن ایالتی اداره می شود و یک موضوع داخلی است که حکومت ایران به آن رسیدگی خواهد کرد.

۲- تشکیل یک شرکت با مسئولیت محدود از طرف ایران و اتحاد جماهیر شوروی موضوعی است که باید پس از آنکه تخلیه اراضی ایران از سربازان شوروی پایان یافت و امر انتخابات برای تشکیل مجلس قانونی شورای ملی صورت گرفت برای طرح و تصویب تقدیم مجلس مزبور گردد.

در پایان یادداشت ذکر شده بود که هنوز هیچگونه توافق نظری با دولت شوروی حاصل نشده و قرار دادی هم منعقد نگردیده است. ضمناً آقای علاء اظهار داشت که اگر نماینده دولت شوروی تعهد کند که تخلیه ایران از نیروهای شوروی بدون قید و شرط منتهی تا روز ششم ماه مه پایان یابد دولت ایران شکایت خود را در شورای امنیت مسکوت خواهد گذاشت، ولی باید مسئله ایران همچنان در برنامه کارهای شورای امنیت بماند. پس از پایان جلسه رسمی جلسه خصوصی اعضای شورای امنیت منعقد و توافق نظر در چهار نکته زیر بین اعضاء شورا راجع به اختلاف ایران و شوروی پدید آمد.

۱- تعهدات شوروی دایر بر اینکه نیروهای شوروی تا روز ششم ماه مه ایران را تخلیه کنند قبول شده است، به شرط اینکه این تخلیه بهیچوجه با مذاکرات دیگر شوروی و ایران ارتباط نداشته باشد.

۲- اگر حادثه تازه تکرر آمیز در فاصله این مدت حاصل شود قضیه به مسئولین شورای امنیت یعنی مسیو لی دبیر کل سازمان ملل متفق و با خود شورای امنیت محول شود.

۳- مذاکرات شورای امنیت در باره قضیه ایران تا روز ششم ماه مه به تعویق افتد که در این روز باید ایران و شوروی گزارش های خود را در باره موضوع ایران به شوروی بدهند. سپس شورای امنیت تصمیم بگیرد که آیا باید اقدام دیگری نمود یا خیر.

۴- باید شورای امنیت تصمیم بگیرد و یا یک بیانیه ای انتشار یابد و متضمن موضوعی باشد که (کرومیکو) نماینده شوروی بدان اشاره نموده و این عبارت از اینست که تخلیه ایران از نیروهای شوروی به هیچ وجه با مذاکرات دیگری ارتباط ندارد.

در جلسه ۴ آوریل ۵ شنبه (۱۵ فروردین) مستر برنز قطعنامه بالا را قرائت نمود که از طرف سایر نمایندگان به جز نماینده استرالیا تایید شد و با اکثریت ۹ رای قرار شد تا روز ششم ماه مه (دوشنبه ۱۶- اردیبهشت) که آخرین موعد تخلیه کامل ایران از طرف سربازان شوروی بود مسئله ایران از دستور جلسه شوری خارج شود؛ ولی اگر تا آنموقع باز هم رسیدگی به قضیه ایران لازم شود، رسیدگی از طرف شوری صورت بگیرد. روز دو شنبه ۸ آوریل (۱۹ فروردین) نامه زیر از طرف مسیو کرومیکو به مسیو لی دبیر کل سازمان ملل متفق تقدیم گردید:

«مذاکرات ایران و شوروی منجر به صدور اعلامیه مشترک مورخ ۴ آوریل گردید. این اعلامیه نشان میدهد که در تمام مسائل سازش حاصل شده است و اظهارات ۲۱ مارس دولت شوروی را دایر بر اینکه طرح مسئله ایران در دستور مذاکرات شورای امنیت بیهوده است

کاملاً تایید کرد. از طرفی دولت شوروی با تصویب نامه مورخ ۴ آوریل شورا نمی تواند روی موافقت نشان دهد زیرا تصویب نامه مزبور ظاهراً بنیانش آنست که ممکن است وضع ایران صلح و امنیت بین المللی را به مخاطره اندازد، چنانچه در ماده ۲۴ منشور ملل متفق پیش بینی شده است.

در صورتیکه شورای امنیت به هیچوجه حق ندارد روز ششم ماه مه دوباره مسئله ایران را مطرح کند زیرا وضع کشور مزبور بر اثر سازش اخیر روشن شده است. بنا براین تصویب نامه مورخ ۴ آوریل شورا بی اساس و غیر قانونی است زیرا مخالف با روح منشور ملل متفق است. نظر به مراتب فوق دولت اتحاد جماهیر شوروی اصرار دارد که مسئله مزبور از دستور شورای امنیت خارج شود.

رونوشت همین نامه برای هر یک از اعضای شورا فرستاده شد تا در جلسه بعد در باره آن مذاکره نموده و تصمیم اتخاذ نمایند.»

روز سه شنبه ۹ آوریل (۲۰ فروردین) آقای علاء نماینده ایران نامه به این مضمون به دبیر کل سازمان ملل متفق تسلیم نمود.

«من ماموریت دارم اطلاع دهم که وضع حکومت ایران همانست که در جلسه چهارم آوریل ۱۹۴۶ به شورای امنیت توضیح داده شد و تمایل دولت مطبوع من آنست که مطالبی که ایران در گزارش خود به شورا به آنها اشاره کرده همانطور که طی پیشنهاد چهارم آوریل ۱۹۴۶ به تصویب شورا رسیده در دستور شورا باقی بماند.»

در جلسه روز سه شنبه که مسیو کرومیکو از روز ۲۷ مارس به عنوان تعرض از جلسه خارج شده بود حضور یافت و در این جلسه تصمیم گرفته شد که شورای امنیت لااقل سالی دوبار تشکیل جلسه دهد.

روز (۱۴ آوریل) بیست و پنجم فروردین از طرف آقای نخست وزیر به آقای علاء دستور داده شد که شورای امنیت را مستحضر سازد که میان دولت ایران و اتحاد جماهیر شوروی نامه هائی مبادله شده که به موجب آن آرتش سرخ تمام خاک ایران را تا ششم ماه مه سال ۱۹۴۶ تخلیه خواهد نمود و در تعقیب این دستور نظر به اینکه آقای سادچیکف سفیر کبیر دولت شوروی در تهران مجدداً به آقای قوام بنام دولت شوروی اطمینان داد که در تعقیب موافقت نامه های متبادله تا پانزدهم اردیبهشت ۱۳۲۵ تمام خاک ایران بدون هیچ قید و شرط از طرف آرتش سرخ تخلیه خواهد شد روز ۲۶ فروردین (۱۵ آوریل) از طرف دولت ایران به آقای علاء تلگرافاً دستور داده شد که چون دولت ایران باقوال مواهید دولت اتحاد جماهیر شوروی اطمینان کامل دارد به فوریت عرضحال ایران را از شوروی امنیت مسترد دارد.

روز دوشنبه ۲۶ فروردین (۱۵ آوریل) مسیو کرومیکو نماینده دولت شوروی در طی نطقی اظهار نمود که مذاکرات دو دولت (ایران و شوروی) به نتیجه رسیده و تصمیم چهارم آوریل دایر بر اینکه مسئله ایران تا ششم ماه مه در دستور شوری بماند غیر عادلانه است و صحیح نیست و خاطر نشان ساخت هیچ دلیلی در دست نیست که این موضوع اساس صلح را متزلزل سازد و بنا بر این باید از دستور مذاکرات شوروی خارج شود.

پس از مسیو کرومیکو مستر "اسنه تینوس" نماینده دولت آمریکا و مستر الکساندر کادوکان نماینده انگلستان با اظهارات مسیو کرومیکو مخالفت نموده و اظهار داشتند دولت آنها می خواهد که مسئله ایران تا ششم ماه مه در دستور شوری باقی بماند و پس از اظهارات نماینده استرالیا و بیانات مجدد مسیو کرومیکو مسیو بوتنه نماینده فرانسه پیشنهاد کرد خوبست طبق درخواست نماینده ایران و پیشنهاد نماینده شوروی موضوع ایران از دستور شورا خارج

شود. وظیفه ما نگهداری صلح است و اگر این مسئله صلح را به خطر اندازد هر کدام از ما می توانیم تا شش هفته دیگر و یا قبل از آن موقع مسئله را از نو طرح کنیم و ضمناً مسیو بوته اشاره به ماده ۹۹ منشور ملل متفق کرد که دبیر کل سازمان ملل متفق حق دارد اگر صلح به خطر افتد خبر دهد.

نماینده لهستان با پیشنهاد دولت شوروی موافقت ولی نمایندگان مصر و مکزیک و هلند و برزیل با این پیشنهاد مخالفت نموده و جلسه بدون اخذ رای ۲۴ ساعت به تعویق افتاد. در جلسه ۲۸ فروردین (۱۷ آوریل) مسیو لی دبیر کل سازمان ملل متفق پس از مطالعه در اطراف این قضیه گزارشی تهیه و به شورای امنیت تقدیم نمود که بوسیله نماینده چین خوانده شد. در این گزارش خاطر نشان شده بود که قضیه ایران طبق ماده ۳۵ با شکایت دولت ایران مطرح گشت اکنون چون دولت ایران شکایتش را پس گرفته است از لحاظ حقوقی دیگر نمی تواند تصمیمی برای ایفای قضیه ایران در شورای امنیت اتخاذ کرد مگر اینکه خود اعضای شورای امنیت طبق فرض دوم ماده ۳۴ اینطور تصمیم بگیرند که بنظر اعضای شورا موضوع ایران صلح عمومی را تهدید می کند و یا اینکه یکی دیگر از اعضای شورای امنیت شکایت نماید. مسیو لی در پایان گزارش خود چنین اظهار داشته بود «شورای امنیت دیگر دلیل حقوقی برای ابقای شکایت ایران در دستور خود ندارد و باید رئیس شوری با اختیاراتی که دارد نسبت به گزارش من تصمیم مقتضی بگیرد» دکتر کوتوچای چی رئیس شوری پس از قرائت گزارش مسیو لی پیشنهاد نمود که این گزارش به یک کمیته فنی مراجعه شود و آن کمیته نظر خود را در این باره اعلام دارد. بهمین جهت کمیته کارشناسان مرکب از نمایندگان یازده دولت عضو شوری تشکیل و اعضاء کمیته هشت رای به له نگاهداری عرض ایران و سه رای بر علیه آن دادند و گزارشهای اکثریت و اقلیت این کمیته به شورای امنیت تسلیم گردید (از این تاریخ تا ۲۳ آوریل به مناسبت عید پاک شورا تعطیل گردید).

روز سه شنبه ۲۳ آوریل (۳ اردیبهشت) جلسه شورای امنیت برپا شد "حافظ عقیقی پاشا" نماینده مصر تشکیل و پس از اظهارات رئیس شورا در باره گزارش کمیته کارشناسان مسیو کرومیکو در ضمن تشریح نظر دبیر کل سازمان ملل متفق اظهار نمود "سازمان شورای امنیت نمی تواند یک دولت مستقل را از حق قانونی استرداد شکایت محروم کند و چون دولت ایران عرض حال خود را پس گرفته دیگر نمی تواند موضوع ایران را جزو دستور مذاکرات شورای امنیت تلقی نمود" سپس بیانات مستر (استه تینوس) نماینده آمریکا را در باره لزوم ابقای مسئله ایران غیر منطقی خواند. مسیو گرومیکو گفت "برخی از اعضای شورای امنیت می خواهند مفاد منشور را نقض کنند، برای اینکه به گفته خودشان بتوانند مجدداً در اطراف موضوع ایران به مطالعه پردازند- ولی باید بدانند هر گونه کوششی به منظور آنکه ایران به صورت پول رایج و وسیله مبادله در آید با شکست مواجه خواهد شد" پس از مسیو کرومیکو مستر استه تینوس اظهار داشت: من نمیدانم چرا شورای امنیت موضوع ایران را به همین حال باقی نمی گذارد و دو باره مخالفت دولت آمریکا را با یادداشت دبیر کل سازمان در باره خروج مسئله ایران از دستور شوری ابراز داشت.

پس از ابراز مخالفت کلنل "هوچسن" نماینده استرالیا برای اخراج موضوع ایران از دستور مذاکرات، مسیو بوته نماینده فرانسه اظهار داشت که نگاهداری مسئله ایران در دستور مذاکرات شورا بر خلاف روح منشور است و سر الکساندر کادوکان نماینده انگلستان اظهار داشت وی نتوانسته است مواد مخصوصی در منشور پیدا کند که شورا موظف باشد موضوع ایران را در صورت تقاضای یکی از دو طرف از دستور مذاکرات خارج نماید و ضمناً تصریح نمود که در صورت حل موضوع ایران در ششم ماه مه در این باره تصمیم گرفته خواهد شد.

پس از اعلام نظریات نمایندگان موافق و مخالف با گزارش کمیته کارشناسان اخذ رأی بعمل آمد و شورا با ۸ رأی موافق در مقابل ۳ رأی مخالف تصویب نمود که موضوع ایران در

دستور مذاکرات شورای امنیت باقی بماند. پس از اعلام رأی مسیو کرومیکو اظهار داشت که نماینده شوروی تصمیم شورا را بر خلاف روح منشور ملل متفق می داند و بهمین جهت در مذاکرات آینده شورای امنیت راجع به ایران شرکت نخواهد کرد. در جلسه (۸ ماه مه) هیجدهم اردیبهشت مسیو کرومیکو حضور نیافت ولی آقای علاء به عنوان نماینده دولت ایران در جلسه حاضر شد. در این جلسه دکتر حافظ عقیقی پاشا نماینده مصر و رئیس شورای امنیت نامه آقای علاء را که راجع به تعهد تخلیه ایران از نیروهای شوروی به میسیو لی دبیر کل سازمان ملل متفق نوشته بود خواند. در این نامه اظهار شده بود که سربازان شوروی چهار استان شمالی ایران را کاملاً تخلیه کرده اند ولی نمایندگان رسمی ایران نتوانسته اند مستقیماً تحقیق کنند که آیا نیروهای شوروی ناحیه آذربایجان را تخلیه نموده اند یا خیر زیرا دولت ایران بواسطه مداخله شورویها در امور داخلی ایران نمی تواند در آذربایجان قوه اجراییه مؤثری داشته باشد. با وجود این از منابع دیگر به دولت اطلاع داده شده که تخلیه استان مزبور از سربازان شوروی در جریان بوده و گفته شده است که قبل از هفتم مه ۱۹۴۶ (۱۷ اردیبهشت) پایان خواهد پذیرفت. ضمناً آقای علاء متذکر شده بود "برای من ممکن نیست در این موقع گزارش کاملی تقدیم کنم و در خصوص این مسئله باز گزارشی تقدیم خواهم کرد. یعنی به محض آنکه دولت ایران به توسط مقامات رسمی خود بتواند اوضاع واقعی آذربایجان را معلوم دارد گزارش دیگری تقدیم خواهد شد."

دکتر عقیقی پاشا پس از اعلام نامه آقای علاء اظهار داشت که هنوز از دولت شوروی گزارشی راجع به تخلیه ایران از نیروهای شوروی دریافت نکرده است. پس از آن مستر استه تینوس نماینده امریکا با اشاره به نامه آقای علاء پیشنهاد نمود که قضیه ایران همچنان در برنامه شورای امنیت باقی بماند تا دولت ایران تخلیه خاک کشور خویش را از نیروهای شوروی اعلام دارد و از دولت ایران درخواست نمود که به محض دریافت اطلاع رسمی گزارش کامل خود را تقدیم شورای امنیت نماید تا شورا آن گزارش را مطالعه و تصمیم مقتضی در این باره اتخاذ کند.

پس از تأیید نماینده استرالیا از بیانات بالا و اظهارات نماینده انگلیس در باره عدم حضور مسیو کرومیکو، پیشنهاد نماینده امریکا بدون مخالفت تصویب و شورای امنیت منتظر گزارش کامل دولت ایران گردید.

روز چهارشنبه اول خرداد (۲۲ ماه مه) جلسه شورای امنیت به ریاست مسیو پارودی نماینده دائمی دولت فرانسه در شورای امنیت تشکیل گردید و چون مسئله ایران در دستور شورا بود باز مسیو کرومیکو در جلسه حاضر نشد.

تلگراف رسیده از طرف دولت ایران قرائت شد. در این تلگراف اظهار شده بود که نیروهای شوروی در تاریخ ششم ماه مه تمام اراضی ایران را تخلیه کرده اند و کمسیون که از طرف دولت ایران برای تحقیق این امر به آذربایجان اعزام شده بود این قضیه را تأیید نموده است. ضمناً مسیو پارودی از نامه آقای علاء که قبل از رسیدن این تلگراف به شورای امنیت نوشته و از مداخله شورویها شکایت نموده بود اظهار تاسف نمود.

آنگاه نماینده امریکا پس از اظهار تعجب از نرسیدن گزارش دولت شوروی در باره تخلیه ایران پیشنهاد کرد که رسیدگی به مسئله ایران به جلسه آینده موکول شود.

نماینده انگلیس نیز با نظر نماینده امریکا موافقت کرد ولی نماینده لهستان با این نظر مخالفت نموده و اظهار داشت باقیماندن مسئله ایران در دستور شورای امنیت بیش از این مورد ندارد و پس از بیانات آقای علاء و سایر اعضاء نماینده هند پیشنهاد کرد مذاکرات راجع به مسئله ایران به آینده نزدیکی موکول شود به شرط آنکه شورا موظف باشد هرگاه یکی از اعضاء شورای امنیت پیشنهاد کرد موضوع ایران را مجدداً مطرح نماید و نسبت به این پیشنهاد اخذ رأی بعمل آمد و با اکثریت ۹ رأی در مقابل یک رأی قبول شد، و بدین ترتیب قضیه ایران

در شورای امنیت باقی ماند. و چون تخلیه ایران از نیروهای شوروی پایان یافته بود طبق دستور دولت ایران نمایندگی آقای علاء در شورای امنیت خاتمه یافت.

راه توده ۱۳۷ - ۲۰۰۷، ۰۶، ۲۵